

*Р. М. Скриньковський,
асист. каф. менеджменту і міжнародного підприємництва
Національний університет "Львівська політехніка"*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розкрито сутність інвестиційної привабливості (ІП) підприємства та підходи до її оцінювання. Представлено модель формування рівня ІП підприємства, виокремлено принципи та удосконалено методичні рекомендації з рейтингування ІП підприємства.

The article deals with the nature of the enterprise investment attractiveness and the approaches to its evaluation. The model of forming the investment attractiveness of an enterprise has been presented, and the principles have been pointed out and methodical recommendations for rating of the investment attractiveness of an enterprise have been improved.

Ключові слова: інвестор, підприємство, підходи, рівень, формування, оцінювання, принципи, рейтингування.

Key words: investor, enterprise, approaches, level, forming, evaluation, principles, rating.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогодні існує достатньо велика кількість наукових праць, в яких досліджуються теоретичні, методологічні, організаційні, практичні та інші аспекти оцінювання інвестиційної привабливості (ІП) підприємства. В останніх дослідженнях вчених-економістів, погоджуючись з думкою Корневої Н.А. [1, с. 110], ІП суб'єкта господарювання не лише увійшло як поняття до складу економічних категорій, але: а) стало суттєвим об'єктом наукових пошуків, досліджень та дискусій; б) набуло широкого науково-практичного застосування. Це пов'язано з тим, що в умовах обмеженості власних фінансових ресурсів підприємств залучення інвестицій у них є основним економічним індикатором їх реалізації позиції поточної діяльності та стратегічних цілей розвитку. У фундаментальних наукових роботах рівень теоретичної та методологічної розробки з оцінювання ІП підприємств не задовільняють потреби об'єктів та суб'єктів інвестування. Це зумовлено тим, що підходи до оцінювання ІП підприємств є різноманітними за змістом та критеріями, проте не існує системних розробок у даному напрямі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Значний внесок у вивчення та дослідження обраної тематики зробили такі вчені-економісти та фахівці у галузі інвестиційного менеджменту [1—24].

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Однак, незважаючи на вагомий результативний вплив науковців щодо оцінювання ІП підприємств, немає однозначного визначення сутності "інвестиційна привабливість підприємства", приділено недостатньо уваги її принципам, залишається постійним об'єктом дискусій оцінювання ІП підприємства.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі аналізування економічних джерел та практики: 1) уточнити сутність категорії "інвестиційна привабливість підприємства" та підходи до її оцінювання; 2) представити модель формування рівня ІП підприємства; 3) розробити принципи оцінювання ІП підприємства; 4) удосконалити методичні рекомендації з рейтингування ІП підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У результаті аналізу існуючих категорій "ІП підприємства", підходів до визначення її сутності та наукових праць Кузьміна О.Є. [6, с. 12—13], Ткаченка Н.В. [7, с. 133], Єпіфанова А.О. [8, с. 172—177] та ін. ми пропонуємо ІП підприємства розглядати в системі "інвестор — реципієнт" та як сукупність таких категорій (рис. 1).

Отже, система "інвестор — реципієнт" — сукупність інвесторів та підприємств, об'єднаних єдиною метою та фун-

кціональною цілісністю щодо визначення доцільності залучення інвестицій у об'єкт господарювання для досягнення цілей кожного з них на вигідних їм умовах.

ІП підприємства — це інтегральна характеристика його як об'єкта інвестування, що базується на узгодженні мети і характеру інвестування інвестора та цілей реципієнта інвестицій (підприємства), яке забезпечує досягнення комплексного позитивного ефекту від освоєння капіталовкладень для кожного з них з позиції перспективності та розвитку (баланс їх інтересів та подвійний ефект). У процесі визначення ІП підприємства необхідно врахувати: обсяги, структуру, джерела формування та період капіталовкладень, а також — оцінку ризику і потенційної прибутковості інвестицій, високий рівень їх захисту та безпеку бізнесу.

Такий підхід до сутності ІП підприємства потрібен для того, щоб зрозуміти позицію, мотиви, наміри та мету суб'єктів (інвесторів) і об'єктів інвестування (підприємств-реципієнтів) у сукупних відносинах та цілісних зв'язках один з одним. Це є однією з головних передумов успіху у сфері ефективного інвестування. Іншими словами, погоджуючись з висновками Ушакова І.І. [10, с. 58] та Єліфанова А.О. [8, с. 173, 175], займаючись привабленням інвестицій для суб'єктів господарювання та навпаки, перш за все, необхідно поставити себе на місце суб'єкта і об'єкта інвестування, наскільки це буде можливо, та врахувати їх цілі оцінювання ІП підприємства (рис. 2).

Поряд з тим, виходячи з дослідження [8, с. 175—177], слід зазначити, що інвестиційні потреби суб'єкта інвестування та інвестиційний інтерес потенційного об'єкта інвестування знаходяться між собою у протиріччі, а саме — отримання значних доходів при мінімумі капіталовкладень. Рушійну функцію інвестиційному інтересу та інвестиційним потребам надає взаємодія між ІП підприємства та його інвестиційним потенціалом, що розкриває механізм формування та реалізації ІП суб'єкта господарювання (рис.3). При цьому загальною характеристикою переваг та недоліків інвестування підприємства з позиції конкретного інвестора виступає його ІП.

Для оцінювання ІП підприємств найбільш часто вживаним є підхід, що побудований на аналізі та оцінюванні показників фінансового стану підприємства. Так, вагомий внесок у вивчення та розвиток даного підходу, що заслуговує на досить суттєву увагу, здійснили ряд науковців, а саме: Макарій Н. [12], Федоренко В.Г., Якушев Е.Р. та Гаврилова Т.В. [13] та ін. Наприклад, Гриньова В.М., Ко-

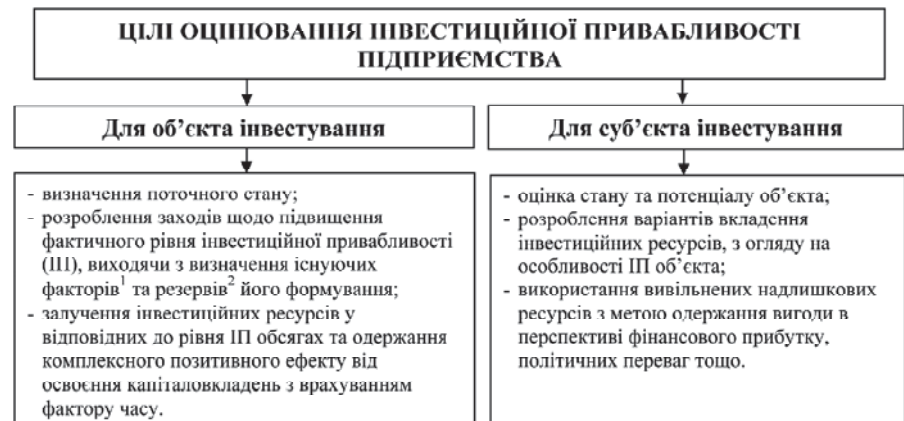

Умовні позначення:

X – інвестиційна привабливість (ІП) підприємства; X₁, X₂ – інвестиційні потреби та інвестиційні інтереси, відповідно – підприємства-реципієнта та інвестора; Y₁ – ефективність інвестицій; Y₂ – можливість для інвесторів; Y₃ – умова розвитку підприємства (параметр, що формує рівень потенціалу); Y₄ – порівняльний показник; Y₅ – сукупність факторів (умова інвестування).

Рис. 1. Інвестиційна привабливість підприємства як ефект узгодження інвестиційних інтересів і інвестиційних потреб об'єкта та суб'єкта інвестування

Джерело: сформовано на підставі [8, с. 173 — 176; 9, с. 126 — 127] та модифіковано.

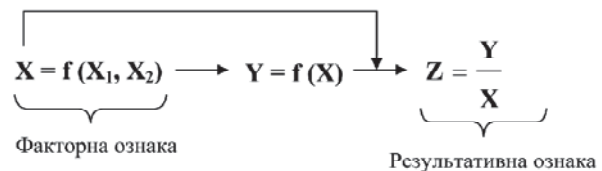

¹ це рушійні сили, під впливом яких змінюється рівень ІП підприємства;

² це недовикористані можливості підвищення рівня ІП підприємства.

Рис. 2. Цілі оцінювання інвестиційної привабливості підприємства для об'єкта та суб'єкта інвестування

Джерело: [8, с. 175] із внесеними доповненнями з [11, с. 173—175].

Означення: чим вищий рівень X, тим вищий рівень Y; високий рівень X забезпечується умовою: X₁ ↓, X₂ ↑.

Аксіома: E → X, а X → F

Умовні позначення:

X – інвестиційна привабливість (ІП) підприємства; X₁ – інвестиційний ризик підприємства; X₂ – інвестиційний потенціал підприємства; Y – інвестиційна активність підприємства; Z – рівень реалізації ІП підприємства; E – ефективність інвестицій; F – інвестиційна діяльність підприємства;

→ напрям руху визначення

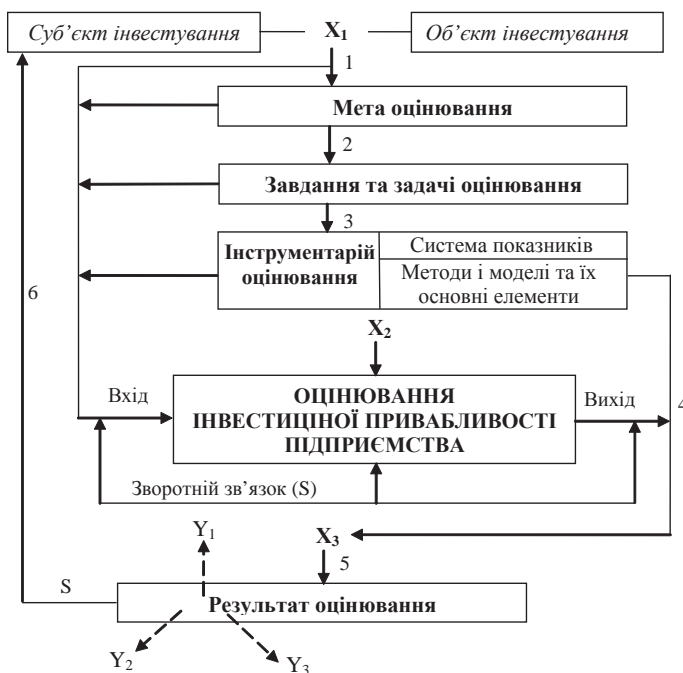
Рис. 3. Математичний опис механізму формування та реалізації інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: систематизовано на підставі [8, с. 176—177].

Таблиця 1. Порівняльна характеристика особливостей оцінювання інвестиційної привабливості підприємства

Аналітичні залежності оцінювання підприємства	Учасники інвестування	
	Об'єкт інвестування	Суб'єкт інвестування
1. Інформація		
Базове інформаційне забезпечення	Інформація з урахуванням користувача згідно вимог	Фінансова та статистична звітність (стандартизована інформація)
Характер інформації за призначенням, що надається	Деталізована інформація конфіденційного характеру про результати та перспективи (інтегрована інформація для внутрішнього використання)	Загальнодоступна аналітична інформація (інформація для зовнішнього використання)
Ступінь уніфікації методики аналізу	Індивідуальні розробки	Достатньо висока можливість уніфікації процедур та алгоритмів
2. Ресурс		
Платформа створення вартості (активи в основі оцінки) та її управління	Справедлива вартість	Вартість, що склалась історично
3. Час		
Домінуючий часовий аспект (горизонт) оцінювання	Оперативний	Ретроспективний та перспективний

Джерело: сформовано на підставі [20, с. 254; 21].

Умовні позначення:

X_1, X_2, X_3 – основні змістові елементи оцінювання інвестиційної привабливості (ІП) підприємства, відповідно:

X_1 – узгодження цілей об'єкта та суб'єкта інвестування (див. рис. 1) відповідно до особливостей (див. табл. 1) та мети оцінювання ІП підприємства (рис. 7);

X_2 – відображення факторів впливу на ІП підприємства (вплив зовнішнього та внутрішнього середовища – рис. 6) для: 1) встановлення рівнів формування ІП підприємства; 2) визначення формування її оцінки (відповідно до інвестиційного клімату в системі “країна – галузь, регіон – підприємство” та інвестиційного потенціалу);

X_3 – визначення узагальнювального кількісного показника оцінювання ІП підприємства, що враховує якісну та кількісну оцінку доцільності інвестування у розвиток підприємства.

Y_1, Y_2, Y_3 – аналітичні залежності, що розкривають результат оцінювання ІП підприємства, відповідно – час, ресурси, інформація (доцільна, достовірна та зрозуміла).

Рис. 4. Модель методики оцінювання інвестиційної привабливості підприємства як механізм інтеграції у систему “мета - засіб - результат”

Джерело: сформовано на підставі [22, с. 33, 42; 6, с. 13; 8, с. 182; 21, с. 25].

юда В.О., Лепейко Т.І. та Коюда О.П. [14, с. 114 — 118] зазначають, що в процесі оцінювання ІП підприємства слід здійснювати його фінансовий аналіз за такими основними групами показників: 1) показники оборотності активів; 2) показники ліквідності активів; 3) показники прибутковості капіталу; 4) показники фінансової стійкості. Крім цього [14, с. 117], підприємство також може самостійно сформулювати власну методику проведення фінансового аналізу та визначення ІП для потенційного інвестора. Варто зауважити, що позитивним моментом поданих висновків наукового пошуку те, що означена інформація відповідає очікуванням учасників інвестування (інвестора, підприємства-реципієнта), а участь у них призводить до задоволення їх активних потреб.

Поданий підхід, виходячи з дослідження Ястремської О.М. [15, с. 165— 173], є базовим та використовується багатьма вченими-економістами, які намагаються його удосконалити за рахунок модифікації переліку та складу показників за визначеними напрямками. Разом з тим, враховуючи думку Голова С.Ф. [16, с. 400], можна стверджувати, що він не дозволяє визначити найважливіші чинники успіху підприємства та сформулювати реальне бачення про нього в майбутньому з точки зору привабливості інвестора, зокрема портфельного з позиції довгострокової перспективи. Проте, підтримуючи думки науковців [3, с. 85; 8, с. 182; 15, с. 168] та висновки експертів, поданий підхід ґрунтується на здатності до прийняття обґрунтованих тактичних управлінських інвестиційних рішень, коли обсяг капіталовкладення потенційного інвестора у підприємство незначний та відбувається у короткостроковому аспекті. З точки зору оцінювання ІП підприємства, такий підхід є більш пріоритетним для портфельного інвестора, оскільки містить основні розрахункові показники з метою вкладення за ціллю інвестування.

Сьогодні у методичному аспекті, з метою забезпечення стабільності та розвитку вітчизняного бізнесу, більш ширше досліджується другий підхід, що ґрунтується на проведенні аналізу фінансового стану підприємства з врахуванням додаткових напрямів та складових його діяльності. Безперечно, цікавими у методичному аспекті виступають підходи Хобти В.М. [11, с. 60—61] та інших учених-економістів [17, с. 144]. Об'єднує їх те, що вони пропонують розглядати ІП підприємства комплексно, де аналіз його потенційної ефективності виступає кінцевою точкою вкладення інвестиційних ресурсів у конкретні проекти, пройшовши через взаємопов'язані аналізи державного, ре-

гіонального та галузевого рівнів.

У роботі Майорової Т.В. [18, с. 41—47] зазначається, що ІП, або "економічний паспорт" підприємства, включає: 1) загальну характеристику підприємства та його виробництва; 2) характеристику технічної бази підприємства; 3) номенклатуру продукції, що випускається; 4) виробничу потужність та можливість нарощування виробництва; 5) місце підприємства в галузі, на ринку та рівень його монополності; 6) характеристику системи управління; чисельність персоналу, його структуру, заробітну плату; 7) статутний фонд; власники підприємства; номінальну та ринкову ціну акції, розподіл пакета акцій; 8) структуру витрат на виробництво (у тому числі за основними видами продукції), їх рентабельність; 9) обсяг прибутку та його використання за звітний період; 10) оцінку фінансового стану підприємства; 11) загальний висновок. Безперечно, аналіз такого масиву інформації дозволить потенційному інвестору не тільки повністю охарактеризувати ІП підприємства, а й у сукупності та взаємозв'язку прийняти обгрунтоване рішення про доцільність інвестування об'єкта господарювання. Наведені пропозиції є системними та комплексно спрямованими, проте негативною стороною є те, що науковці не наводять детального алгоритму до методологічної бази та формул розрахунку. Звідси очевидно, що головною проблемою виступає визначення можливості згортання поданої інформації до одного і/або декількох узагальнювальних показників з метою зіставлення окремих об'єктів дослідження. Це значно зменшує їх цінність з точки зору практичного застосування.

Таким чином, другий підхід, враховуючи, зокрема, думки науковців Ястремської О.М. [15, с. 173], Петришин Н.Я. [19] та висновки експертів, дозволяє усім учасникам інвестування обгрунтувати тактичні та стратегічні інвестиційні рішення як у короткостроковому, так і довгостроковому аспектах щодо малих і великих обсягів капіталовкладень. Система показників для стратегічних інвесторів, яку необхідно використовувати в процесі визначення ІП підприємства, повинна характеризувати такі аспекти його діяльності [19], як фінанси, споживачі, бізнес-операції та навчання і розвиток.

Отже, в системі оцінювання ІП підприємства значною повинна бути питома вага оцінювання його фінансового стану. Це пов'язано з тим, що потенційні інвестори прагнуть отримати максимальні доходи. Основні аналітичні залежності та їх змістовні елементи, що розкривають результат оцінювання ІП об'єкта господарювання, як метрику дефініції константи "результат ефективності оцінювання" представлено у табл. 1.

Виходячи з вищевикладеного, проведені дослідження дають можливість стверджувати, що системний підхід до оцінювання ІП підприємства (рис. 4) повинен:

- 1) базуватись на принципах оцінювання

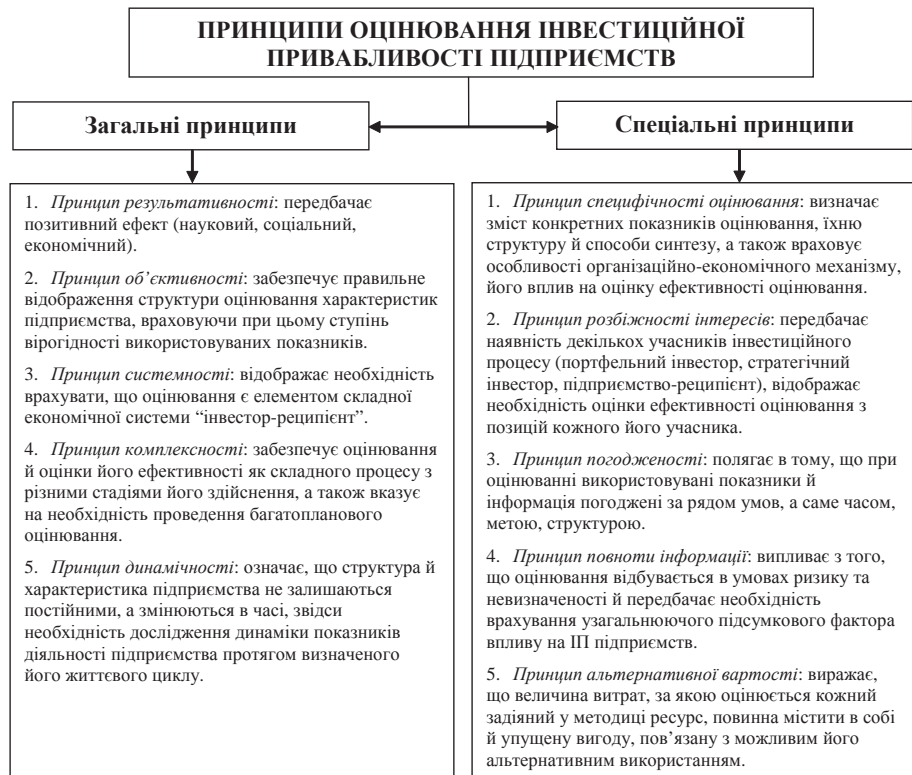

Рис. 5. Принципи оцінювання інвестиційної привабливості підприємств

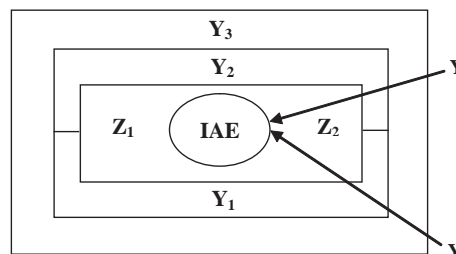
Джерело: розроблено на підставі [23, с. 456 — 457; 24, с. 77—79].

ІП підприємства (рис. 5);

- 2) відобразити фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на ІП підприємства для встановлення рівнів її формування (рис. 6);

- 3) містити систему показників, що формується залежно від цілей інвестування (рис. 7).

Отже, узагальнення проведених досліджень, практики та наукових праць ([11, с. 152, 168] — щодо існуючих методів оцінювання ІП підприємств (метод суми місць, метод бальної оцінки) та їх порівняльної характеристики за побудовою об'єктивності розрахунків за такими аспектами, як врахування фактора часу, врахування питомих ваги показників, розгорнутість висновків, обсяг інформації, ступінь залежності від експертів, визначеність меж коливання узагальнювального показника, врахування особли-

Умовні позначення:

IAE (investment attractiveness of enterprises) – інвестиційна привабливість ІП підприємства; Y_1, Y_2, Y_3 – рівні формування ІП підприємства відповідно на рівні регіону, галузі та держави; Z_1, Z_2 – рівні формування ІП підприємства на рівні підприємства; Y – вплив факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на ІП підприємства.

→ напрям впливу факторів на ІП підприємства.

Рис.6. Модель формування рівня інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: сформовано на підставі [11, с. 61].

Рис.7. Комплексне оцінювання інвестиційної привабливості відповідно до цілей інвестування

Джерело: сформовано на підставі узагальнення та [8, с. 181].

ностей окремих показників та визначеності складу показників, що оцінюються; [25, с. 12 — 13] — щодо підходу рейтингового оцінювання діяльності підприємств) дозволяє: 1) врахувати основні позитивні і негативні сторони методів визначення ІП підприємства; 2) удосконалити методичні рекомендації з рейтингового оцінювання ІП підприємства.

Так, загальний рейтинг ІП підприємства пропонуємо обчислювати за наступною формулою (1):

$$I_p = \sqrt{\sum_{i=1}^b \frac{1}{m} (1 - I_{R_i})^2} \rightarrow \min \quad (1),$$

де I_{R_i} — рейтинг ІП підприємства за i -им структурним елементом ІП підприємства; m — кількість структурних елементів ІП підприємства; b — кількість експертів за проблемою. Найкращий рейтинг ІП підприємства має підприємство з найменшим I_p .

Розрахунок I_{R_i} (формула (2)) залежно від мети оцінювання ІП підприємства (рис. 7) можна здійснювати на підставі:

1) дворівневої структуризації внутрішнього середовища ІП підприємства, що полягає у виокремленні рівнів фінансового стану підприємства та додаткових напрямків і складових його діяльності;

2) дворівневої структуризації ІП підприємства з огляду розмежування на зовнішнє та внутрішнє середовище (рівнів) ІП підприємства;

3) дворівневої структуризації ІП підприємства, що включає два напрями оцінювання ІП підприємства, відповідно його поточний фінансово-економічний стан та прогностичні значення показників діяльності підприємства;

4) тривірневої структуризації ІП підприємства, яка полягає у виокремленні рівнів формування ІП підприємства відповідно — на рівні держави, на рівні галузі та на рівні підприємства;

5) тривірневої структуризації ІП підприємства за орієнтацією на економічний ефект інвестора, відповідно — орієнтованих на потоковий інвестиційний дохід, приріст капіталу в довгостроковому періоді та позаекономічний інвестиційний ефект;

6) поєднання 1) — 5) та їх модифікація залежно від мети

інвестування інвестора (стратегічний, портфельний) і/або його приналежності до резидентів (вітчизняний, іноземний).

На нашу думку, проблема економічного оцінювання ІП підприємства може бути вирішена на підставі дворівневої структуризації ІП підприємства, яка полягає у виокремленні таких рівнів, як зовнішнього (на рівні держави та регіону) та внутрішнього (на рівні підприємства, що передбачає аналізування його фінансового стану та додаткових напрямків і складових діяльності), із врахуванням відбору критеріїв відповідно до мети інвестування (рис. 7):

$$I_R = \sum_{i=1}^b \sum_{j=1}^n \frac{S_{ij}}{S_{ij}^e} \times R_{ij} \quad (2),$$

де S_{ij} — рейтинговий коефіцієнт інтенсивності прояву j -го критерію i -го структурного елемента ІП підприємства; S_{ij}^e — еталон-

не значення рейтингового коефіцієнта інтенсивності прояву j -го критерію i -го структурного елемента ІП підприємства; b — кількість експертів за проблемою; n — кількість критеріїв; R_{ij} — узагальнювальний коефіцієнт вагомості j -го критерію i -го структурного елемента ІП підприємства.

Коефіцієнт вагомості R_{ij} (формула (2)) визначатиметься послідовністю таких дій експертів (або етапів): 1) розподіл вагомостей впливу між рівнями ІП підприємства; 2) розподіл вагомостей між структурними блоками (або групами) ІП підприємства; 3) розподіл вагомостей між критеріями (або показниками), що найбільш суттєво визначають (або характеризують) ІП підприємства. Тобто R_{ij} обчислюватиметься за формулою (3):

$$R_{ij} = R_R \times R_B \times R_K \quad (3),$$

де R_R, R_B, R_K — коефіцієнти вагомості тривірневої структури ІП підприємства, відповідно рівня ІП підприємства, структурного блоку ІП підприємства та структурного критерію ІП підприємства.

У формулі 3 R_R, R_B та R_K обчислюватимемо за формулами (4 — 6):

$$R_R = \frac{\sum R_i - R_i^{\max} - R_i^{\min}}{(\sum R - \sum R^{\max} - \sum R^{\min})} \times 100\% \quad (4),$$

де $\sum R_i$ — сумарна кількість балів, присвоєних i -тому структурному рівню ІП підприємства всіма експертами; $R_i^{\max}, R_i^{\min}$ — відповідно максимальний (max) та мінімальний (min) ваговий коефіцієнт, присвоєний i -тому структурному рівню ІП підприємства; $\sum R$ — сумарна кількість балів, присвоєних всіма експертами всім структурним рівням ІП підприємства; $\sum R^{\max}, \sum R^{\min}$ — відповідно сума max та min вагових коефіцієнтів, присвоєних всім структурним рівням ІП підприємства всіма експертами.

$$R_B = \frac{\sum B_i - B_i^{\max} - B_i^{\min}}{(\sum B - \sum B^{\max} - \sum B^{\min})} \times 100\% \quad (5),$$

де $\sum B_i$ — сумарна кількість балів, присвоєних i -тому структурному блоку j -го структурного рівня ІП підприємства всіма експертами; $B_i^{\max}, B_i^{\min}$ — відповідно max та min ваговий коефіцієнт, присвоєний i -тому структурному блоку j -го структурного рівня ІП підприємства; $\sum B$ —

сумарна кількість балів, присвоєних всіма експертами всім структурним блокам j -го структурного рівня ІП підприємства; $\Sigma B_i^{\max}$, $\Sigma B_i^{\min}$ — відповідно сума $\max$ та $\min$ вагових коефіцієнтів, присвоєних всім структурним блокам j -го структурного рівня ІП підприємства всіма експертами.

$$R_k = \frac{\sum K_i - K_i^{\max} - K_i^{\min}}{(\sum K - \sum K^{\max} - \sum K^{\min})} \times 100\% \quad (6),$$

де ΣK_i — сумарна кількість балів, присвоєних k -му критерію i -того структурного блоку j -го структурного рівня ІП підприємства всіма експертами; $K_i^{\max}$, $K_i^{\min}$ — відповідно $\max$ та $\min$ ваговий коефіцієнт, присвоєний k -му критерію i -того структурного блоку j -го структурного рівня ІП підприємства; ΣK — сумарна кількість балів, присвоєних всіма експертами всім критеріям i -го структурного блоку j -го структурного рівня ІП підприємства; $\Sigma K_i^{\max}$, $\Sigma K_i^{\min}$ — відповідно сума $\max$ та $\min$ вагових коефіцієнтів, присвоєних всім критеріям i -го структурного блоку j -го структурного рівня ІП підприємства всіма експертами.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕМИ

Рекомендації до рейтингового оцінювання ІП підприємств містять правильну логічно-структурну побудову в системі "мета — засіб — результат", тобто розкривають дослідження від початку його проведення і до оформлення кінцевих результатів. Це дозволяє підвищити якість та об'єктивність управлінського інвестиційного рішення. Перспективи подальших розвідок в обраному напрямі полягають у формуванні комплексної дворівневої структури ІП підприємства та розрахунку зведених показників, що визначають узагальнювальний рівень ІП підприємства відповідно до мети інвестування (рис. 7).

Література:

1. Корнєва Н.А. Методичні підходи до побудови комплексної інтегральної оцінки інвестиційної привабливості на регіональному рівні / Н.А. Корнєва // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — № 2 (68). — С. 106—111.
2. Бланк І.А. Инвестиционный менеджмент: [учеб. курс] / І.А. Бланк. — К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. — 448 с.
3. Власюк Т.М. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості (територіально-галузевий підхід): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.01 "Економіка промисловості" / Т.М. Власюк / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну МОН України. — Київ, 2006. — 17 с.
4. Інвестиційна та інноваційна діяльність: [монографія] / [Кузьмін О.Є., Князь С.В., Тувакова Н.В., Кузнецова А.Я.]; за наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна. — Львів: ЛБІ НБУ, 2003. — 233 с.
5. Гвоздецька І.В. Комплексне оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудування): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами" / І.В. Гвоздецька / Хмельницький нац. ун-т. — Хмельницький, 2009. — 20 с.
6. Кузьмін О.Є. Сучасний менеджмент / О.Є. Кузьмін. — Львів: Центр Європи, 1995. — 176 с.
7. Ткаченко Н.В. Системно-функціональний підхід до прийняття інвестиційних рішень у діяльності страховиків / Н.В. Ткаченко // Зб. наук. праць Черкаського держ. технологічного ун-ту. — 2003. — Вип. № 9: Економічні науки. — С. 132—141.

8. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: [монографія] / [Єпіфанов А.О., Дехтяр Н.А., Мельник Т.М., Школьник І.О. та ін.]; за ред. д.е.н. Єпіфанова А.О. — Суми: УАБС НБУ, 2007. — 286 с.

9. Буднікова Ю.В. Інвестиційна привабливість як економічна категорія / Ю.В. Буднікова, О.М. Таряник // Вісник Хмельницького національного університету. — 2011. — № 2. — Т. 1. — С. 125—128.

10. Ушаков І.І. Как привлечь инвестиции; (+CD-ROM) / І.І. Ушаков. — СПб.: Питер, 2006. — 224 с. — (Серия "Практика менеджмента").

11. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів в підприємствах / В.М. Хобта, О.Ю. Попова, А.В. Мешков: [монографія] / НАН України. Ін-т екон. пром-сті. МОН України. ДонНТУ. — Донецьк, 2005. — 343 с.

12. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н. Макарій // Економіст. — 2001. — жовтень. — № 10. — С. 52—60.

13. Федоренко В.Г. Фінансовий стан і інвестиційна привабливість підприємства / В.Г. Федоренко, Е.Р. Якушев, Т.В. Гаврилова // Інвестиції: практика та досвід. — 2004. — № 18 (66). — С. 24—27.

14. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: [монографія] / [Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П.]; за заг. ред. Гриньової В.М. — Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. — 464 с.

15. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади: [наук. вид.] / О.М. Ястремська. — Харків: Вид. ХДЕУ, 2004. — 472 с.

16. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: [монографія] / С.Ф. Голов. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 522 с.

17. Управління інвестиціями на підприємстві / [Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І.]. — К.: Лібра, 2004. — 368 с.

18. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: [навч. посіб.] / Т.В. Майорова. — Київ: ЦУЛ, 2003. — 376 с.

19. Петришин Н.Я. Система стратегічних показників діяльності машинобудівних підприємств / Н.Я. Петришин // Регіональна економіка. — 2008. — № 4 (50). — С. 173—184.

20. Василенко Л.П. Фінанси підприємства у схемах і таблицях: [навч. посіб.] / Л.П. Василенко, Л.В. Гут, О.П. Оксєенко. — К.: Дакор, 2006. — 344 с.

21. Олесюк О.І. Результативність діяльності підприємств як основа формування їх інвестиційної привабливості / О.І. Олесюк // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 3. — С. 21—26.

22. Методологія наукових досліджень та методика викладання менеджменту: [навч. посіб.] / [Гладунський В.Н., Князь С.В., Пушак Я.Я., Мельник М.О.]. — Львів: В-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2003. — 172 с.

23. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. — Львів: В-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2005. — 714 с.

24. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: [навч. посіб.] / О.О. Удалих. — К.: Центр навч. літ., 2006. — 292 с.

25. Бала О.І. Економічне оцінювання та розвиток корпоративної культури машинобудівних підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (машинобудування та приладобудування)" / О.І. Бала / Національний університет "Львівська політехніка" МОН України. — Львів, 2009. — 23 с.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2011 р.